

Piękno odnalezione. Zamki i pałace przywrócone do dawnej świetności w latach 1990 – 2008. Część I i II

Piękno odnalezione. Zamki i pałace przywrócone do dawnej świetności

w latach 1990 – 2008. Część I i II

wystawa plenerowa

Dziedziniec Wielki

6 – 22 sierpnia 2010 r.

Organizator i promotor wystawy:

Fundacja „Positive Image”

www.positiveimage.pl, www.castlesandpalaces.com.pl

Kurator wystawy: **Joanna Narkowicz**

Zamki i pałace podniesione z ruin, przedstawione na tej wystawie, stanowiły znakomite przykłady udanej rewitalizacji. To obiekty z niezwykłą przeszłością, pieczołowicie odrestaurowane. Ich przywrócenie do dawnej świetności jest świadectwem niezwykłej pasji. Są znakiem potęgi historii.

Ekspozycja dedykowana była pamięci **Tomasza Mertę** Generalnego Konserwatora Zabytków, Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego w latach 2005 – 2010, który zginął w katastrofie smoleńskiej.

Wystawa, realizowana wspólnie z Zamkiem Królewskim w Warszawie oraz Stowarzyszeniem Wspólnota Polska, otrzymała zaszczytny patronat Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Ekspozycja składająca się z 19 plasz fotograficznych i 6 tekstowych, prezentowała fotografie współczesne. Część historyczna i opisowa zostały opracowane w dwóch wersjach językowych – polskiej i angielskiej.

Obiekty, które zostały zaprezentowane:

Pałac Odrowążów

Pałac skryty w zabytkowym parku krajobrazowym należy do najstarszych rezydencji w Polsce. Jednym z właścicieli posiadłości był gen. Roman Sołtyk, uczestnik Kampanii Napoleońskiej oraz Powstania Listopadowego, towarzysz broni ks. Józefa Poniatowskiego.

Pałac Staniszków

Renesansowy dwór z 2 poł. XVI w. został gruntownie przebudowany w stylu barokowym przez księcia Henryka Von Reuss w roku 1787, przy pałacu na przełomie XVIII i XIX w. założono piękny park krajobrazowy.

Pałac został opisany przez Izabelę Fleming-Czartoryską w pamiętnikach z podróży w roku 1816 „Dyliżansem po Śląsku”. Odrestaurowany przez rodzinę Dzida.

Pałac Wąsowo

W roku 1868 majątek Wąsowo, należący w XVIII w. do Sylwestra Szczanieckiego, starosty średzkiego i posła na Sejm Rzeczypospolitej Obojga Narodów, nabył berliński kupiec Richard von Hardt.

W latach 1870 – 1872 wznosił on romantyczną budowlę w stylu neogotyckim, projektu Gustawa Erdmanna.

Około roku 1900, Wąsowo wizytował cesarz Wilhelm II.

Pałac Lubostroń

Wybudowany w latach 1795 – 1800 wg. projektu Stanisława Zawadzkiego, na zlecenie Fryderyka hrabiego Skórzewskiego, na wzór warszawskiej Królikarni.

Prace sztukatorskie wykonał Michał Ceptowicz, prace malarskie – prof. Franciszek Smuglewicz (twórca dekoracji Zamku Ujazdowskiego) wraz z bratem, Antonim Smuglewiczem. Kopułę pałacu ozdobiła rzeźba Atlasa – dzieło Władysława Marcinkowskiego. W Lubostroniu gościli wybitni przedstawiciele świata nauki i sztuki oraz członkowie polskich i europejskich rodów arystokratycznych.

Pałac Mierzęcין

Pałac wybudowany w latach 1861 – 1863 przez Roberta Friedricha von Waldow, w stylu neogotyku angielskiego wraz z romantycznym parkiem.

Zamek Kliczków

Wzniesiony w 1297 roku przez Bolka I Surowego, należał kolejno do rodzin: von Rechenberg, von Schellendorf, von Promnitz, zu Solms-Baruth. Gruntownie przebudowany w latach 1881 – 1885 przez berlińskich architektów – Henryka Kaysera oraz Karola von Grossheim. Park w stylu angielskim zaprojektował Eduard Petzold. W Kliczkowie gościł cesarz Wilhelm II.

Pałac Krobielowice

Pałac przekazany w roku 1810 feldmarszałkowi Gebhardowi Leberecht von Blücher, księciu von Wahlstadt w uznaniu zasług za zwycięstwo pod Waterloo.

Odrestaurowany przez Chrisa E. Vaila – potomka von Blüchera z linii angielskiej.

Pałac Alexandrów

Schloss Romberg – początek klasycyzmu w architekturze na Dolnym Śląsku.

Dzisiejszy Pałac Alexandrów w Samotworze został wybudowany w latach 1776 – 1781 przez

Carla Gottharda Langhansa (architekta m.in. Bramy Brandenburskiej w Berlinie). Langhans zrealizował tu pełen program przestrzenny i architektoniczny wiejskiej rezydencji nowego typu, zainspirowany nowymi ideami artystycznymi sztuki angielskiego palladianizmu i francuskiego neoklasycyzmu, ale też miejscową, śląską tradycją budownictwa dworów wiejskich.

Pałac w Małej Wsi

Pałac wybudował Bazyle Walicki, uczestnik Sejmu Wielkiego, doradca i przyjaciel Stanisława Augusta Poniatowskiego. Król odwiedził Bazylego w 1788 roku, co upamiętnia inskrypcja na kamieniu umieszczonym w parku nad stawem.

Zgodnie z ówczesną modą, pałac wybudowany został w stylu klasycystycznym, według projektu Hilarego Szpilowskiego, znanego w Królestwie architekta. Lechośław Hertz, historyk Mazowsza, określił Małą Wieś jednym z najpiękniejszych zabytków klasycyzmu w Polsce.

Pałac Nieznanice

Pierwsze wzmianki o Nieznanicach pochodzą z XVI w. Posiadłość przechodziła przez ręce wielu rodzin, aż w drugiej połowie XIX w. odziedziczył ją Leon Wuensche – Polak niemieckiego pochodzenia. Jego syn Aureliusz zbudował w okresie I wojny światowej swoją nową siedzibę – modernistyczną budowlę z elementami pseudo renesansowymi.

Pałac Galiny

Pałac został wybudowany dla barona Botho zu Eulenburga w 1589 roku i przez ponad 400 lat pozostawał własnością tej rodziny. W roku 1945 nastąpiły mroczne czasy dla pałacu, który został splądrowany, a jego ostatni właściciel, hrabia Botho Wend zu Eulenburg, zmarł podczas wywózki na Sybir. Pałac cudem ocalał, ale jego wnętrza zostały zniszczone. Po długim okresie złego gospodarowania, zaniedbania, a później opuszczenia, pałac wraz z całym otoczeniem popadł w ruinę.

Pałac Szczawin

Pierwsze zachowane wzmianki o Szczawinie pochodzą z połowy XV wieku. Przez kolejne wieki dobra szczawińskie zmieniały właścicieli, aż znalazły się w rękach bardzo zasłużonej dla tego terenu rodziny Glinków herbu Trzaska. Pałac w Szczawinie powstał około 1830 roku wg projektu Adama Idźkowskiego. Uznaje się go za jeden z najlepszych projektów tego architekta. Zbudowany został w stylu epoki stanisławowskiej. Otoczony jest ośmiohektarowym parkiem założonym pod koniec XVIII wieku. W czasie robót restauracyjnych w 1898 roku przeprowadzono regulację parku pod kierunkiem Waleriana Kronenberga.

Pałac w Leźnie

Pałac wzniesiono w 1720 roku na zlecenie hrabiego Jana Przebendowskiego, podskarbiego koronnego, wybitnej postaci polskiego życia publicznego. Później przez ponad 100 lat, aż do 1945 roku posiadłość pozostawała własnością rodu Hoene. Wówczas powstał tu jeden z najpiękniejszych w regionie parków krajobrazowych. Obecnie pałac został pieczołowicie odrestaurowany. Na nowo zaaranżowano wnętrza, nawiązując do jego dziejów.

Pałac Paszkówka

O Paszkówce, położonej na południowy zachód od Krakowa, pojawiają się zapisy już w drugiej połowie XII wieku.

W XIV wieku niewielka Paszkówka i sąsiednie Pobiedro, które z czasem weszło w jej skład, dostały się pod władanie znanego rodu rycerskiego Paszkowskich herbu Zadora.

Najstarszym znanym jego członkiem był Henryk Paszkowski, żyjący na przełomie wieków XIV i XV. Rodzina ta wydała spory zastęp duchownych, artystów, filozofów i poetów. Najślynniejszym z nich był Maciej, żyjący na przełomie wieków XVI/XVII – poeta, pisarz, orientalista i tłumacz (autor między innymi jednego z pierwszych kompendiów wiedzy o świecie islamskim), związany z książęcym rodem Lubomirskich z Wiśnicza. Znanym przedstawicielem rodu Paszkowskich był generał Franciszek Paszkowski, adiutant Naczelnika Tadeusza Kościuszki, późniejszy pierwszy prezes Komitetu Kopca.

W następnych wiekach wieś i cała posiadłość znajdowały się we władaniu m.in. rodzin: Pruszczyńskich, Rottermundów i wreszcie Wężyków. Miejsce to, położone na granicy ziem historycznie należących do Krakowa i Śląska w XIX wieku, wybrał sobie około roku 1860 Leonard Wężyk pod budowę neogotyckiego pałacu.

Pałac w Paszkówce stał się też rezydencją Stowarzyszenia Bractwa Wawelskiego Dzwonu Spiżowego.

Pałac Śmiłowice

Podkrakowski pałac wkomponowany w krajobraz doliny nadwiślańskiej, otoczony parkiem o wysokiej wartości dendrologicznej.

Zamek Joannitów

Pierwsza wzmianka o Łagowie pochodzi z 1299 r., kiedy margrabiowie brandenburscy – Otton i Henryk nadali castrum Lagowe rycerzowi Albrechtowi de Klepitz. Warownia była położona ok. 500 m na północny zachód od zamku na Sokolej Górze. W połowie XIV w. Łagów stał się własnością rycerskiego zakonu joannitów, który wkrótce przystąpił do budowy zamku, lokalizując go na wzgórzu morenowym, na przesmyku między jeziorami: Trześniowskim od północy i Łagowskim od południa. U podnóża warowni powstała służebna osada rzemieślnicza, zabezpieczona murami obronnymi z dwiema bramami. W końcu XIV w. na zamku umieszczono komandorię joannicką.

Zamek Lubliniec

W roku 1587 dobra lublinieckie wraz zamkiem, dzierżawione przez Jana Kochcickiego od 1576, zostały przez niego nabyte na własność. Budowla została przebudowana dla potrzeb jednej z siedzib rodu Kochcickich. Dobra lublinieckie, skonfiskowane przez Habsburgów rodzinie Kochcickich za wspieranie protestantyzmu, w roku 1645 nabył na własność Andrzej Cellary. Zamek był siedzibą tego rodu do roku 1722. Po pożarze w roku 1650 budynek został odnowiony w stylu barokowym. W roku 1655, krótkotrwałe schronienie na zamku znalazł jasnogórski obraz Matki Boskiej Częstochowskiej, przywieziony tu przez oo. Paulinów w obawie przed szwedzką rekwizycją.

Zamek na Skale

Zamek w Trzebieszowicach jest wspaniałym przykładem jednoczącej się Europy. Władali nim najwspanialsze rody słowiańskie, pruskie, walijskie i francuskie. Przez wiele lat pełnił rolę arystokratycznego ośrodka Łądka Zdrój, należącego do najmodniejszych na świecie uzdrowisk, oraz siedziby rodowej właścicieli dóbr Ziemi Kłodzkiej. Na przestrzeni lat w Zamku gościli m.in. król pruski Fryderyk II, nazywany Wielkim, król pruski Wilhelm III, car rosyjski Aleksander.

Pałac Ostromecko

W głębi parku, na wiślanej skarpie, znajduje się starszy z pałaców. Ta rokokowa budowla powstała za sprawą Bogdana Teodora Mostowskiego herbu Dołęga, kasztelana plockiego.

Przebudował on skromny szlachecki dwór, należący do rodziny Dorpowskich, przekształcając go w dwukondygnacyjny budynek z modnym wówczas ogrodem, przyozdobionym sadzawkami i fontannami. Większy pałac wybudowany został w latach 1832 – 1848 przez Jakuba Martina Schönborna. Budowę zakończył jego syn, Gottlieb. Piękną rezydencję w stylu klasycystycznym zaprojektował prawdopodobnie znany berliński architekt, Karol Fryderyk Schinkel. Pod koniec XIX w. klasycystyczny pałac został powiększony przez kolejnego właściciela, hrabiego Albrechta von Alvensleben, o dwupiętrowy budynek w stylu neobarokowym. W latach 1905 – 1912 dobudowano do niego salę balową i tarasy ogrodowe.

Joanna Narkowicz

Wstęp **wolny**.